

Přehled sociálně politického zákonodárství Rakouské republiky v r. 1926.¹⁾

I. Pracovní smlouva.

Zákon ze dne 26. března 1926, č. 74 (živnostenská novela z roku 1926), vkládá za § 105 živnostenského řádu nová ustanovení o učních (§ 105 a): Zaměstnavatel je po skončení výuční doby povinen zaměstnati učně ještě po 3 měsíce, při čemž ustanovení § 82 (o propuštění bez výpovědi) zůstávají nedotčena. Od této povinnosti může být zaměstnavatel osvobozen ku své žádosti rozhodnutím společenstevního výboru v dohodě s pomocnickou hromadou, zvláště když se jedná o sezonní živnosti. Nerozhodne-li výbor do 8 dnů nebo nepatří-li zaměstnavatel k žádnému společenstvu, rozhodne živnostenský úřad po slyšení odborových organizací zaměstnavatelů i zaměstnanců. Práva, stanoveného tímto paragrafem, nemůže se učně smlouvou vzdáti.

Zákon ze dne 26. března 1926, č. 72, novelisuje znovu zákon ze dne 26. února 1920, č. 101, o služební smlouvě domácích pomocníků (Hausgehilfengesetz)²⁾, § 1 původního zákona se ruší, takže od 1. dubna 1926 platí „Hausgehilfengesetz“ pro domácí pomocníky i v obcích s méně než 5000 obyvatelů (poměry čeledi zemědělské zůstávají ovšem i nadále upraveny zákonodárstvím jednotlivých zemí). Mimo to provedena malá změna v § 3, takže nyní jest zaměstnavatel povinen vydati domácímu pomocníkovi služební list (Dienstschein) o jeho právech a povinnostech hned při uzavření smlouvy, nikoli až při nastoupení služby.

II. Ochrana práce.

a) Pracovní doba.

Nařízením z 11. prosince 1926, č. 369, prodlouženy až do 31. prosince 1927 výjimky ze zákona o 8hodinné době pracovní,³⁾ povolené pro pily původně nařízením z 28. července 1920, č. 349, a později nařízením z 28. února 1925, č. 90.⁴⁾

b) Ochrana před propuštěním.

Nařízením z 19. dubna 1926, č. 102 (na základě válečného zákona zmocňovacího z 24. července 1917, č. 307 ř. z.), byla do 30. června 1926 prodloužena platnost nařízení ze 16. října 1919, č. 489, a ze 16. srpna 1920, č. 392, při čemž změna provedená nařízením z 19. června 1922, č. 353, zůstává v platnosti.⁵⁾ Platnost těchto ustanovení prodlužována postupně nařízením z 19. června 1926, č. 157, z 20. října 1926, č. 309, a z 11. pro-

¹⁾ Přehledy sociálně-politického zákonodárství Rakouské republiky za leta 1918—1925 viz v „Sociální Revui“, ročník II., str. 278, 341, 401, ročník III., str. 35, ročník VI., str. 261, 384, 478, ročník VII., str. 162. Jako dříve, přihlížíme v těchto přehledech pouze k zákonodárství spolkovému, nikoli k zákonodárství jednotlivých zemí. Číslo za datem zákonů znamená počínaje 10. listopadem 1920 pořadová čísla ve spolkovém zákoníku (Bundesgesetzblatt), před tímto dnem pořadová čísla ve státním zákoníku (Staatsgesetzblatt) republiky Rakouské.

²⁾ O zákonu a první novele viz „Soc. Revui“ roč. II., str. 341, roč. III., str. 37, roč. VI., str. 264, a mimo to článek „K reformě čeledních řádů“ v předešlém čísle (str. 18.).

³⁾ Zákon ze 17. prosince 1919, č. 581, „Soc. Revue“, roč. II., str. 341.

⁴⁾ „Soc. Revue“, roč. III., str. 37, roč. VI., str. 384, roč. VII., str. 163.

⁵⁾ „Soc. Revue“, II., 402, III., 39, VI., 384, VII., 164.

since 1926, č. 368, naposled do 31. března 1927. Nařízení ta týká se „zachování stavu dělníků v závodech“ a mají za účel co možno čelití propouštění zaměstnanců. Nevztahují se na Burgenland.

III. Pracovní konstitucionalism.

Zákonem z 1. června 1926, č. 143, byl při ministerstvu obchodu a dopravy zřízen poradní sbor pro hornictví (Bergbaubeirat). Jeho účelem je raditi úřadům v otázkách bezpečnosti provozu, zaujímati stanovisko k vydávání všeobecných předpisů policejních v hornictví, dávatí dobrozdání k technickým novotám a pod. Skládá se z úředníka ministerstva obchodu a dopravy, z vysokoškolských odborníků, z praktických odborníků a konečně ze zástupců majitelů dolů (počtem 5) i zaměstnanců (2 za technické zřízení, z nichž jeden prakticky činný, 3 za dělníky, z nichž 2 skutečně na dole pracující). Členy sboru jmenuje ministr obchodu a dopravy na 3 léta, zástupce majitelů dolů resp. zaměstnanců k návrhu obchodních, živnostenských a průmyslových, resp. dělnicko-zřízeneckých komor.⁶⁾ Předsedou sboru je sám ministr, v jeho zastoupení přednosta horního odboru. Sbor se schází aspoň dvakrát do roka a je oprávněn uspořádati prohlídky v dolech; majitelé dolů jsou povinni tyto prohlídky umožniti. Funkce ve sboru jsou čestné, výlohy stát nehradí, pouze kancelářské práce se provádějí v ministerstvu.

IV. Pracovní jurisdikce.

Nařízením ze 17. listopadu 1926, č. 333, a z téhož dne č. 334, vydanými na základě zákona z 5. dubna 1922, č. 229,⁷⁾ zřízeny nové živnostenské soudy ve Vídeňském Novém Městě a v Linci.

Nařízením z 13. prosince 1926, č. 371, stanoveny příspěvky stran k nákladům odborného soudu pro vyšívání strojem v Dornbirnu ve Vorarlberku (zákon z 18. prosince 1925, č. 456).⁸⁾

V. Trh práce.

K zákonu o ochraně domácího trhu práce⁹⁾ vyšla některá prováděcí nařízení. Nařízením z 31. prosince 1925, č. 10, spolk. zák. z roku 1926 stanoví, kterými listinami se pro účely zákona prokazuje rakouské státní občanství (domovským listem, listinou o propůjčení spolkového nebo zemského občanství, opčním dekretem, pasem atd.), případně okolnost, že cizinec je zaměstnán v spolkovém území nepřetržitě od 1. ledna 1923 (potvrzením úřadu, u kterého se provádí přihlašování). Nařízením z 22. září 1926, č. 290, bylo stanoveno, že potvrzení přihlašovacího úřadu stačí pro cizí zemědělské a lesní zaměstnance; u ostatních zaměstnanců třeba potvrzení od okresní průmyslové komise.¹⁰⁾ Nařízením z 31. prosince 1925 č. 11 spolk. zák. z roku 1926 bylo stanoveno, že se zákon nevztahuje a) na osoby zaměstnané v mezistátní službě dopravní, b) na zemědělské dělníky a selskou čeleď, vyjímaje Burgelandu (kde tedy zákon platí), c) na některé skupiny osob, pro něž platí zákon o služební smlouvě divadelní,¹¹⁾ t. j. ředitele, sólisty, režiséry, dramaturgy a kapelníky. Nařízením z 18. března 1926, č. 83, byly výjimky stanoveny znovu,

⁶⁾ O dělnicko-zřízeneckých komorách, viz „Soc. Revue“, roč. III., strana 38.

⁷⁾ Zákon o živnostenských soudech, viz „Soc. Revue“, roč. VI., strana 385.

⁸⁾ „Soc. Revue“, VII., 164.

⁹⁾ Zákon z 19. prosince 1925, č. 457, „Soc. Revue“, VII., str. 164.

¹⁰⁾ O okresních průmyslových komisích, viz „Soc. Revue“, roč. VI., strana 479.

¹¹⁾ Zákon z 13. července 1922, č. 441 (Schauspielergesetz), viz „Soc. Revue“, VI., str. 262.

při čemž změněno ustanovení o zemědělských a lesních zaměstnancích. Zákon se nevztahuje nyní na zemědělské sezonní dělníky, pokud jejich najímání se děje podle stávajících mezistátních úmluv, a na selskou čeleď a na zemědělské praktikanty na výměnu. Ustanovení toto opětne neplatí pro Burgenland, takže tam je zákon v platnosti v plném rozsahu.

Na základě zákona o reformě správy¹²⁾ a živnostenského zákona bylo vydáno nařízení z 18. května 1926, č. 128, o soukromém zprostředkování; výslovně podotčeno, že předpisy o zprostředkování práce a služeb zůstávají nedotčeny.

Nařízením ze 16. listopadu, č. 332, změněno nařízení z 12. července 1921, č. 429 (ve znění nař. ze 4. dubna 1925, č. 133), o veřejné zprostředkovatelné práce pro kovodělníky ve Vídni.

VI. Sociální pojištění.

a) Úrazové pojištění.

Nebylo změn (o úrazovém pojištění soukromých zaměstnanců ve vyšších službách viz oddíl e).

b) Nemocenské pojištění.

Nařízením z 8. března 1926, č. 58, vydaným na základě zákona z 13. července 1920, č. 311, o nemocenském pojištění státních zaměstnanců¹³⁾ rozšířena prozatímně, až do nové úpravy pojištění zaměstnanců ve vyšších službách, pojistná povinnost na zaměstnance zemědělské společnosti ve Štýrsku, která vykonává prozatímně funkci zemědělské komory.

O nové úpravě nemocenského pojištění soukromých zaměstnanců vyšší kategorie viz oddíl e).

c) Pensijní pojištění.

Nařízením z 25. ledna 1926, č. 24, zvýšeny příspěvky k pensijnímu pojištění soukromých zaměstnanců; nařízením z téhož dne, č. 25, a dále nařízením z 28. října 1926, č. 312, zvýšeny příspěvky u pensijního ústavu rakouských žurnalistů; nařízením z 26. února 1926 č. 48 zvýšeny příspěvky u pensijního ústavu rakouských farmaceutů; nařízením z 28. června 1926, č. 159, zvýšeny příspěvky u pensijního spolku zemědělských společenstev; nař. z 28. října 1926, č. 313, zvýšeny příspěvky u pensij. ústavu statkových úředníků. Všechna tato nařízení byla vydána na základě III. převodního zákona o pensijním pojištění (zákon z 4. července 1924, č. 217).¹⁴⁾

Od 1. ledna 1927 byly sjednoceny všechny druhy sociálního pojištění zřízenců (t. j. v našem smyslu soukromých zaměstnanců ve vyšších službách) v jednom zákoně — viz oddíl e).

d) Pojištění proti nezaměstnanosti.

K zákonu o pojištění nezaměstnaných ze dne 24. března 1920, č. 153,¹⁵⁾ byly vydány další čtyři novely:

XVI. (zákon z 3. prosince 1925, č. 448 — omylem vypuštěn v předešlém přehledu),

XVII. (zákon z 30. června 1926, č. 165),

XVIII. (zákon z 28. července 1926, č. 206),

XIX. (zákon z 16. prosince 1926, č. 384).

XVII. novela prodloužila platnost mimořádných opatření péče o nezaměstnané zavedených VI. novelou (z r. 1922), jakož i poskytování výpo-

¹²⁾ „Soc. Revue“, VII., 163.

¹³⁾ „Soc. Revue“, II., 279, VI., 387, VII., 166.

¹⁴⁾ „Sociální Revue“, VI., 388.

¹⁵⁾ „Soc. Revue“, II., 402, III., 38, VI., 478, VII., 166.

mocí podle XV. a XVI. novely do 31. prosince 1926, XVIII. novelou, platnou od 16. srpna 1926, provedeny důležité změny ve finančních ustanoveních zákona pojištění proti nezaměstnanosti (§§ 24—28): Na náklady pojištění i se správními výlohami poskytuje rakouský spolek zálohu, která se pak hradí z příspěvků zaměstnavatelů a zaměstnanců (na polovici). Spolek přispívá pouze k nákladům na okresní průmyslové komise a úřady pro nezaměstnané, a to jednou třetinou. Příspěvek zaměstnavatelů a zaměstnanců stanoví v procentech nemocenského příspěvku čas od času ministr pro sociální správu v dohodě s ministrem financí; nesmí být vyšší než 80 procent nemocenského příspěvku. Může býti pro některé kategorie zaměstnanců vyšší nebo nižší, než všeobecný, podle tarifu „tříd nezaměstnanosti“. Tento tarif se stanoví na základě nezaměstnanosti v průměru více let. Eventuelní přebytky plynou do rezervního fondu, který spravuje ministr pro sociální správu v dohodě s ministrem financí a za účasti poradního sboru pro pojištění proti nezaměstnanosti. Nárok na podporu, který jinak vzniká po 20nedělním zaměstnání v oboru pojištěním povinném vzniká teprve po 40 nedělích, byl-li zaměstnanec před služebním poměrem, od něhož nárok na podporu odvozuje, zaměstnán výlučně nebo převážně v zemědělství. Slibuje se zvláštní zákonná úprava pojištění sezonních zaměstnanců. Do té doby platí všeobecné předpisy. Následují nová ustanovení o zvláštní péči a výpomocích pro nezaměstnané. XIX. novela prodlužuje platnost ustanovení o mimořádné péči do 31. prosince 1927 a zavádí některé změny při povolování podpor. — Mimo to byla vydána další 2 prováděcí nařízení k zákonu o pojištění proti nezaměstnanosti: XXII. (z 25. srpna 1926, č. 265) a XXIII. (z 18. září 1926, čís. 278).

e) Pojištění zřízenců.

Největším zákonodárným dílem Rakouské republiky v oboru sociální politiky v roce 1926 jest nová, souhrnná úprava všeho sociálního pojištění soukromých zaměstnanců vyšších kategorií. Je to zákon z 29. prosince 1926 č. 388 o nemocenském, nezaměstnanostním, úrazovém a pensijním pojištění zřízenců (*Angestelltenversicherungsgesetz*), který vstoupil v platnost z části dnem 1. ledna 1927, z části má vstoupiti v platnost v různých termínech během roku 1927.

Pojištěním povinný a pojištěny jsou podle tohoto zákona všechny osoby v tuzemsku nesamostatně výdělečně činné, které jsou ustanoveny u jednoho nebo více zaměstnavatelů převážně ke konání kupeckých nebo vyšších nekupeckých služeb nebo kancelářských prací a jsou-li tyto služby jejich hlavní výdělečnou činností. Pojištěním povinný jsou též osoby v učebním poměru, při čemž však zůstává pojištění omezeno pouze na nemocenské a úrazové, pokud učební poměr není spojen s požitky na hotovosti. Pojistná povinnost je dále omezena věkovou hranicí: u nemocenského a úrazového začíná dokonáním 14. rokem věku, u nezaměstnanostního 16. rokem a u pensijního 17. rokem. Zákon dále vypočítává některé kategorie osob pojištěním povinných demonstrativně, stanoví však, že pojištění podléhají v každém případě osoby, jichž služební poměry byly upraveny zákony z 11. května 1921 č. 292 (*Angestelltengesetz*), z 13. července 1922 č. 441 (*Schauspielergesetz*) a z 26. září 1923 č. 538 (*Gutsangestelltengesetz*)¹⁶⁾. Vyňati z pojistné povinnosti jsou 1. vdané ženy řídící domácnost, pokud nepracují v pojistném zaměstnání více než 50 hodin týdně a nevydělávají tím více než 80 S; 2. děti, rodiče a manžel (manželka) zaměstnavatele; 3. osoby zaměstnané přechodně; 4. veřejní zaměstnanci s nárokem na odpočivné a zaopatřovací požitky; 5. duchovní, členové řádů a učitelé na nábožen-

¹⁶⁾ O těchto 3 zákonech viz „Sociální Revue“, roč. III., str. 37, roč. VI., str. 262 a 263.

ských školách, mají-li nárok na odpočivné a zaopatřovací požitky; 6. příslušníci vojska v činné službě; 7. zaměstnanci Rakouské národní banky, jsou-li členy jejího pensijního fondu; 8. nestálý artistický personál zábavních podniků; 9. studenti vyučující nebo praktikující; 10. lékaři ve veřejných nemocnicích; 11. kandidáti notářství. Dále se zákon nevztahuje na zaměstnance mezinárodní dunajské plavby a soukromých železnic, sloužících veřejné dopravě, jakož i jejich pomocných ústavů a podniků; pojištění to bude upraveno zvláště.

Zákon rozeznává pojištění bezprostřední a pojištění prostřednictvím jiného pojištěnce (pojištění příslušníků). Za příslušníky se považují (pokud sami nejsou pojištěni bezprostředně): 1. manželka, 2. vlastní děti do 18 let, 3. nevlastní děti do 18 let a žijící s pojištěncem ve společné domácnosti, 4. rodiče a prarodiče žijící s pojištěncem ve společné domácnosti, 5. není-li manželky, hospodyně.

Předmětem pojištění jest:

u nemocenského: 1. léčení, 2. nemocenské, 3. pomoc v šestinedělí, 4. pohřebné;

u nezaměstnanostního (zákon je nenazývá dosud obvyklým názvem „Arbeitslosenversicherung“, nýbrž „Stellenlosenversicherung“): podpora v nezaměstnaní („Stellenlosenunterstützung“);

u úrazového: 1. důchod za zranění, 2. léčení, 3. důchod pozůstalých a sice a) vdovský, b) sirotčí, c) ostatních pozůstalých;

u pensijního: 1. důchod invalidní a starobní, 2. důchod pozůstalých a sice a) vdovský, b) sirotčí, 3. odbytné, 4. vybavovací příspěvek.

Zákon dále podává definici platu a naturálních požitků, jakož i o jejich započítání (na př. nepočítají se do platu požitky za práci přes čas). Za příspěvkovou základnu se považuje měsíční plat, nejméně však částka 80 S, nejvýše 400 S. Za vyměřovací základnu se považuje u nemocenského pojištění příspěvková základna v druhém měsíci před pojistným případem, u úrazového průměr za posledních dvanáct měsíců, u pensijního průměr posledních třicetišesti měsíců, při čemž se nepřihlíží k zvýšením platu nastalým za posledních 18 měsíců. Jedno procento vyměřovací základny jest důchodová jednotka (Renteneinheit), která se zaokrouhluje na šilinky (S). U zvláštních ústavů (jsou to 4 ústavy: pro kreditní podniky, pro zřízence v zemědělství a lesnictví, pro tisk a pro farmaceuty) může býti nařízení zvýšena maximální hranice až na 800 S.

V dalším obsahuje zákon ustanovení o jednotlivých druzích pojištění. Vyjímáme pouze nejdůležitější.

Nemocenské pojištění. Nárok na léčení mají pojištěnci v případě nemoci ihned, z příslušníků dětí vlastní i nevlastní a hospodyně teprve po 6měsíční přihlášce. Nárok trvá při ambulantním léčení neomezeně, jinak 78 týdnů. Jest dovoleno obrátiti se k lékaři dle své volby, pak však hradí pojišťovna pouze tu část nákladu, který by vznikl, kdyby pojištěnec použil pomoci smluvního lékaře nebo ústavu: nebylo-li v dané situaci možno použití smluvního lékaře nebo ústavu, náleží náhrada nutných výdajů. — Nemocenské náleží při nemoci trvající déle než 3 dni teprve od 4. dne nemoci a nejvýše po dobu 30 týdnů. Toto maximum se zvyšuje po 12 příspěvkových měsících na 52 týdnů, po 60 na 78 týdnů. Nezaměstnaným náleží nemocenské již od prvního dne nemoci. Nemocenské činí denně 2½ jednotek, nejvýše však 7 S 50 g. Nemocenské nenáleží po dobu 4 týdnů, po kterou má zaměstnanec nárok na plat podle zákona, dále po dobu ošetřování v ústavě a konečně při nemoci, již si pojištěnec způsobil úmyslně nebo z opilosti. V obou posledních případech se vyplácí polovička nemocenského příslušníkům, jejichž výživa je závislá od pojištěnce. — Pomoc v šestinedělí činí 1¼ jednotek, nejvýše 3 S 75 g a sice po 6 neděl po slehnutí, resp. 12 neděl, kojí-li pojištěnka sama své dítě. — Pohřebné je různě odstupňováno podle stáří zemřelého (30—90 jednotek).

Nezaměstnanostní pojištění. Platí všeobecné předpisy (zákon z 24. března 1920 č. 153 a novely.¹⁷⁾

Urazové pojištění. Poškození („der Verletzte“) náleží po skončení líčení „důchod za zranění“ (Verletztenrente), pokud je jeho výdělečná schopnost snížena více než o $\frac{1}{4}$. Vyměřuje se podle stupně zmenšení výdělečné schopnosti, při čemž se přihlíží k eventuelní nutně změně povolání nebo místa. Plný důchod (úplná neschopnost) činí 70 jednotek. Potřebuje-li důchodce pomoci třetí osoby, zvyšuje se plný důchod o 50%. Plný důchod může býti dočasně přičten jako „důchod na zotavenou“ (Erholungsrente). V případě nezaviněné nezaměstnanosti může býti v prvním roce částečný důchod zvýšen na plný. K důchodům činícím aspoň 50 jednotek přísluší přidavek na každé dítě (pro prvé dítě $\frac{1}{10}$, pro každé další $\frac{1}{20}$ důchodu). Vdovský důchod činí $\frac{1}{3}$, sirotčí důchod (do 18 let) činí u jednostranného sirotka $\frac{1}{3}$ a u oboustranného sirotka $\frac{1}{4}$ plného důchodu. Ostatní důchody pozůstalých činí dohromady $\frac{1}{3}$ plného důchodu. Důchody pozůstalých nesmí dohromady převyšovati obnos plného důchodu, včetně příp. přídaveků na děti. Místo důchodu možno smluviti odbytne.

Pensijní pojištění. Čekací doba činí 60 příspěvkových měsíců. Invalidní důchod (jen pro bezprostředně pojištěné) činí 35 jednotek plus tolik dvanáctin důchodové jednotky, kolik získal pojištěnec započitatelných příspěvkových měsíců. Důchod však nesmí překročiti vyměřovací základnu. Před dokončením 50. roku věku má pojištěnec, i když není k práci neschopen, žádati za vydání výměru o důchodu. — Za každé dítě přísluší přídavek měsíčně 6 jednotek, nejméně však 7 S 50 g, nejvýše 15 S. Potřebuje-li invalida pomoci osoby třetí, zvyšuje se důchod o 50%. Invalidní důchod i s přídavkem bezmocného musí činiti aspoň 75 jednotek a nesmí přesahovati (se všemi přídávky) 100 jednotek. Starobní důchod přísluší bez průkazu neschopnosti v povolání u mužů při dosažení 65, u žen 60 let, po 120 příspěvkových měsících však již při dosažení 60 (u mužů), resp. 55 let (u žen). Minimální a maximální hranice důchodu jest táž jako u důchodu invalidního. Vdovský důchod činí $\frac{1}{2}$ důchodu, na niž měl pojištěnec nárok v době úmrtí, sirotčí důchod u jednostranného sirotka činí 12, u oboustranného sirotka 24 jednotek, avšak vždy aspoň 10 a ne více než 20 S. Jiní pozůstalí mají nárok na důchod, není-li ani vdovy, ani sirotkův. Maximální hranice důchodů všech pozůstalých dohromady je upravena podobně jako u důchodu invalidního. Nárok na odbytne mají pozůstalí v případě, že nebyla skončena doba čekací. — Vybavovací příspěvek náleží pojištěnkám, které po proběhnutí 60 příspěvkových měsíců do 2 let po sňatku z pojištění vystoupí nebo se vdají do 2 let po vystoupení z pojištění; činí 5 jednotek za každý měsíc z prvních 120 příspěvkových měsíců a 2 jednotky za každý další měsíc.

Zákon obsahuje dále celou řadu společných ustanovení; mezi nimi zavádí také „rozšířené léčení“, t. j. léčení přes rámec zákonných nároků

Nositeli pojištění jsou: a) Hlavní ústav pro pojištění zřízenců (Hauptanstalt für Angestelltenversicherung) a 4 již vyjmenované zvláštní ústavy. Všechny mají sídlo ve Vídni. Pro každou zemi zřídí se pojišťovací pokladna, pro Vídeň mimo to zvláštní pokladna pro obchodní a zvláštní pro průmyslové zaměstnance. Členství v pokladně vzniká dnem vstoupení do služebního poměru pojištěním povinného a je současně členstvím v Hlavním ústavu. — Pojišťovací pokladny provádějí nemocenské pojištění a spolupůsobí při ostatním pojištění (i nezaměstnanostním). Hlavní ústav provádí úrazové a pensijní pojištění. Zvláštní ústavy provádějí všechny druhy pojištění pro své členstvo. První stanovy všech nositelů pojištění vydá spolkový ministr pro sociální správu; pozdější změny schvaluje. Správními korporacemi jsou u pojišťovacích pokladen: a) valné shromáždění, b) představenstvo, c) dozorčí výbor; u Hlavního

¹⁷⁾ „Soc. Revue“, II., 402, III., 38, VI., 478, VII., 166, a v tomto článku pod zvláštním záhlavím.

ústavu: a) valné shromáždění, b) širší a užší představenstvo, c) důchodové výbory. V čele každého nositele pojištění je předseda, volený valným shromážděním, dále 2 místopředsedové, volení ze skupiny zaměstnavatelů a zaměstnanců. Správní korporace všech nositelů pojištění sestávají ze zástupců zaměstnavatelů a zaměstnanců, volených odděleně, a sice valná shromáždění a představenstvo Hlavního ústavu a zvláštních ústavů ve stejném počtu, valná shromáždění, představenstva a dozorčí výbory pojišťovacích pokladen ze $\frac{1}{5}$ zástupců zaměstnanců a z $\frac{1}{5}$ zástupců zaměstnavatelů. Volitelní jsou zaměstnavatelé, resp. zaměstnanci, kteří dokončili 21. rok věku a byli by jinak volitelní do Národní rady, za těchto podmínek členové představenstev a úředníci odbor. organizací. Funkční doba je 4letá. Právo voliti delegáty na valné shromáždění mají všichni pojištěnci a jejich zaměstnavatelé. Valné shromáždění se skládá z polovice ze zástupců zaměstnanců, z polovice ze zástupců zaměstnavatelů. Představenstvo je voleno valným shromážděním. Důchodové výbory (které se zřídí u každé pokladny) se skládají po jednom ze zástupců pojištěnců a jejich zaměstnavatelů a z úředníka Hlavního ústavu. Tyto výbory rozhodují o nárocích pojištěnců a pozůstalých na dávky z úrazového a pensijního pojištění.

Další oddíly obsahují podrobná ustanovení o řízení.

S p o r y mezi nositeli pojištění rozhoduje ministr pro sociální správu, který též provádí dozor nad jejich činností. Pro žaloby do výměrů Hlavního ústavu je zřízen v každé zemi rozhodčí soud; rozhodčí soud vídeňský je příslušný též pro zvláštní ústavy. Rozhodčí soud sestává ze stálého předsedy a po 1 přisedlém za zaměstnavatele a zaměstnance. Předsedu jmenuje kancléř v dohodě s ministrem pro sociální správu ze soudců, přisedlíci volí valná shromáždění zvláštních ústavů a pojišťovacích pokladen.

Náklady na pojištění hradí se z příspěvků. Za pojištěnce mladší 17 let platí celý příspěvek zaměstnavatel. Příspěvky na nemocenské důchodců hradí nositel pensijního pojištění. Všechny ostatní příspěvky platí z polovice zaměstnavatel a z polovice zaměstnanec. Příspěvky na nemocenské pojištění činí $4\frac{1}{2}\%$, na nezaměstnanostní pojištění prozatím $3,2\%$, na úrazové a pensijní pojištění 6% příspěvkové základny. Ministr pro sociální správu v dohodě s ministrem financí je zmocněn napříště stanovit vyšší příspěvku na nezaměstnanostní pojištění. Příspěvek na úrazové a pensijní pojištění stoupne po 4 další leta vždy $\frac{1}{2}\%$ za rok. Od šestého roku stanoví jeho vyšší každoročně ministr pro sociální správu. U zvláštních ústavů stanoví vyšší příspěvku stanovy. Překročili-li (nehledě k prvnímu zařízení) správní náklady u zvláštních ústavů a u pojišťovacích pokladen 5% u Hlavního ústavu 3% úhrnné sumy příspěvků, získá se úhrada vyššího nákladu zvláštní dávkou (Umlage).

Celá řada přechodných a převodních ustanovení uzavírá toto veliké zákonodárné dílo.

f) **Hornické pojištění.**

Vyhláška z 19. ledna 1926 č. 23 stanovila rozvrh pro druhé pololetí 1925 na $4\frac{1}{2}\%$ mzdové sumy povinných podniků, vyhláška z 16. července 1926 č. 183 pro první pololetí 1926 na 4% .

g) **Všeobecná ustanovení o sociálním pojištění.**

Nařízení z 26. února 1926 č. 47 stanoví nově úroky z prodlení při placení příspěvků sociálního pojištění. Zákonem z 26. března 1926 č. 73, jímž byl změněn zákon z 21. července 1925 č. 246,¹⁸⁾ byla tato sazba potvrzena: Místo 1 a 2% se bude nyní vybírat $\frac{3}{4}$ a $1\frac{1}{2}\%$. Nařízení z 22. srpna 1926 č. 310 změnilo ještě tuto sazbu na $\frac{2}{3}$ a $1\frac{1}{3}\%$.

¹⁸⁾ „Soc. Revue“, VII., 166.

VII. Sociální péče.

a) Váleční poškození.

V zákoně ze dne 26. března 1926 č. 76 o úsporách ve správě jsou obsažena také ustanovení, jimiž se novelisuje zákon o odškodnění invalidů. Výhod pro státní zaměstnance-invalidy budou nadále požívatí pouze invalidé více než 35%, podrobí-li se do 6 týdnů revidní prohlídce, při které se znova zjistí jejich výdělečná neschopnost. Dále, za účelem úspory, měsíční renty menší než 10 S budou vypláceny pouze dvakrát ročně.

Zákonem ze dne 23. prosince 1926 č. 386 byla opět prodloužena (do 31. prosince 1927) platnost zákona o povinném zaměstnávání invalidů (zákon z 1. října 1920 č. 459 ve znění zák. z 19. prosince 1924 č. 457).²⁾ K zákonu vydáno nové (IX.) prováděcí nařízení (z 30. prosince 1926, č. 389), jímž prodloužena platnost t. zv. „Einstellungsscheine“ (listiny, opravňující invalidy k obdržení místa) do 31. prosince 1927.

b) Bytová péče.

Nařízení z 26. ledna 1926, č. 32, stanoví pro r. 1926 příspěvek zaměstnavatelů k spolkovému bytovému a osidlovacímu fondu.³⁾ Za každého zaměstnance má platiti zaměstnavatel 1 g (groš) týdně, resp. 4 g měsíčně. — Vyhláškou z 19. února 1926 č. 45 byl změněn statut uvedeného fondu. — Zákon z 27. července 1926 č. 199 obsahuje ustanovení o 6milionové loterní výpůjčce pro tento fond, zákon téhož data č. 200 stanoví, že zálohy, povolené od rakouského spolku tomuto fondu se mění v bezúročné zápůjčky.

c) Zdravotní péče.

Zákonem z 26. března 1926 č. 71 bylo stanoveno, že žena kojící námezdně cizí děti, musí se vykázati vysvědčením o svém zdravotním stavu, rovněž ten, kdo předá dítě ku kojení, musí prokázati vysvědčením zdravotní stav dítěte.

VIII. Mezinárodní smlouvy.

Pod č. 92 byla uveřejněna v spolkovém zákoníku dohoda mezi ČSR. a Rakouskem o úpravě závazků v rakousko-uherských korunách, uzavřená v Praze dne 18. června 1924, pod č. 93, dodatkový protokol této smlouvy ze 14. května 1925. Obojí se týká také sociálního pojištění. Pod č. 94 byla pak uveřejněna dohoda mezi těmiž státy o vzájemných pohledávkách z vyúčtování nositelů pensijního pojištění, uzavřená dne 12. července 1924.

Dne 8. ledna 1926 uzavřelo Rakousko v Berlíně dohodu s Němcem o provádění sociálního pojištění v mezistátním styku. Dohoda uveřejněna pod č. 264.

Pod č. 354—358 uveřejněna řada dohod s Rumunskem uzavřených dne 24. července 1924 a týkajících se pensijního ústavu rakouských místních drah, likvidace nemocenských pokladen bývalé rakouské železniční správy, úrazového pojištění horníků a železničního a koňičně bývalého všeobecného pensijního ústavu.

¹⁾ „Soc. Revue“, II., 403, VI., 480, VII., 167.

²⁾ „Sociální Revue“, II., 403, III., 39, IV., 484, VI., 481, VII., 167.

³⁾ „Sociální Revue“, VII., 167.